

Evidències per un compromís contra la pobresa infantil

→ Presentació

Presentació elaborada en el marc del lliurament del premi Enric Martínez i Julià del Centre de Sant Pere el 29 de juny del 2022

#Pobresa | #Infància

JUNY 2022

institut
infància i
adolescència

Edita:

Institut Infància i Adolescència de Barcelona

– Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona (IIAB-IERMB)

Equip de treball:

Laia Pineda (directora, redacció)

Elisa Stinus (coordinadora Observatori 0-17, provisió de dades)

Laia Curcoll (publicació i comunicació)

Barcelona, juliol de 2022

La manera de citar el present document serà:

Institut Infància i Adolescència de Barcelona (2022). La pobresa infantil al s.

XXI a Barcelona, present i futur. IIAB-IERMB

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement – No comercial – Compartir igual (by-nc-sa) amb finalitat no comercial i amb obra derivada.

Es permet copiar i redistribuir el material en qualsevol mitjà i format, sempre que no tingui finalitats comercials; així com remesclar, transformar i crear a partir del material, sempre que es difonguin les creacions amb la mateixa llicència de l'obra original.

L'Observatori 0-17 BCN

L'Observatori 0-17 BCN és un **programa municipal de coneixement** que aporta **dades i anàlisis** sobre **les vides i els drets** de la infància i l'adolescència a la ciutat i les **polítiques públiques** que els afecten.

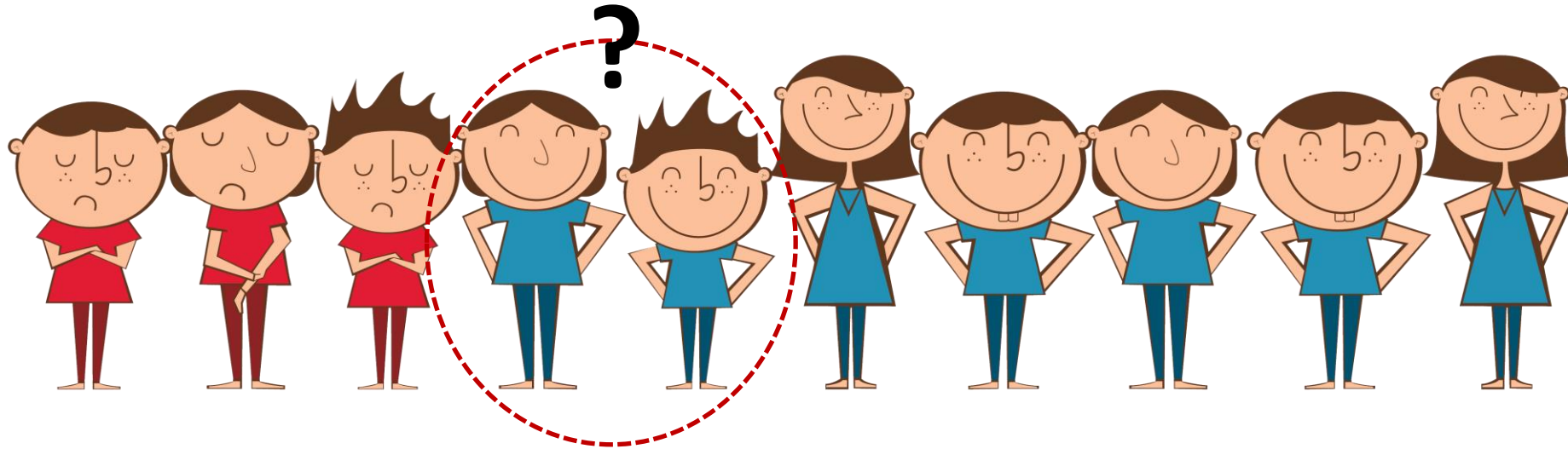
Objectius

- 1** **Millorar la comprensió sobre les condicions de vida dels infants i adolescents** a la ciutat a partir de la creació, sistematització, monitorització i anàlisi de dades clau en base a un sistema integral d'indicadors.
- 2** **Respondre preguntes rellevants sobre les polítiques públiques locals que afecten a la infància i l'adolescència** a Barcelona mitjançant laboratoris.
- 3** **Enfortir i millorar els impactes positius de les polítiques locals** als nens, nenes i adolescents facilitant dades i anàlisis i obrint espais col·laboratius de coneixement.

Entre d'altres, ha servit per a elaborar la diagnosi del Pla d'infància de Barcelona 2021-2030 i servirà també per al seu seguiment.

La pobresa infantil a la ciutat i un pla per combatre-la

→ A Espanya, a Catalunya i Barcelona, 3 de cada 10 infants viuen sota el llindar de la pobresa econòmica. D'aquests, almenys 1 viu en situació de pobresa severa i gairebé 1 ho fa en condicions de pobresa extrema. (IIAB, 2022a i Pineda, L 2022 a Social.cat)

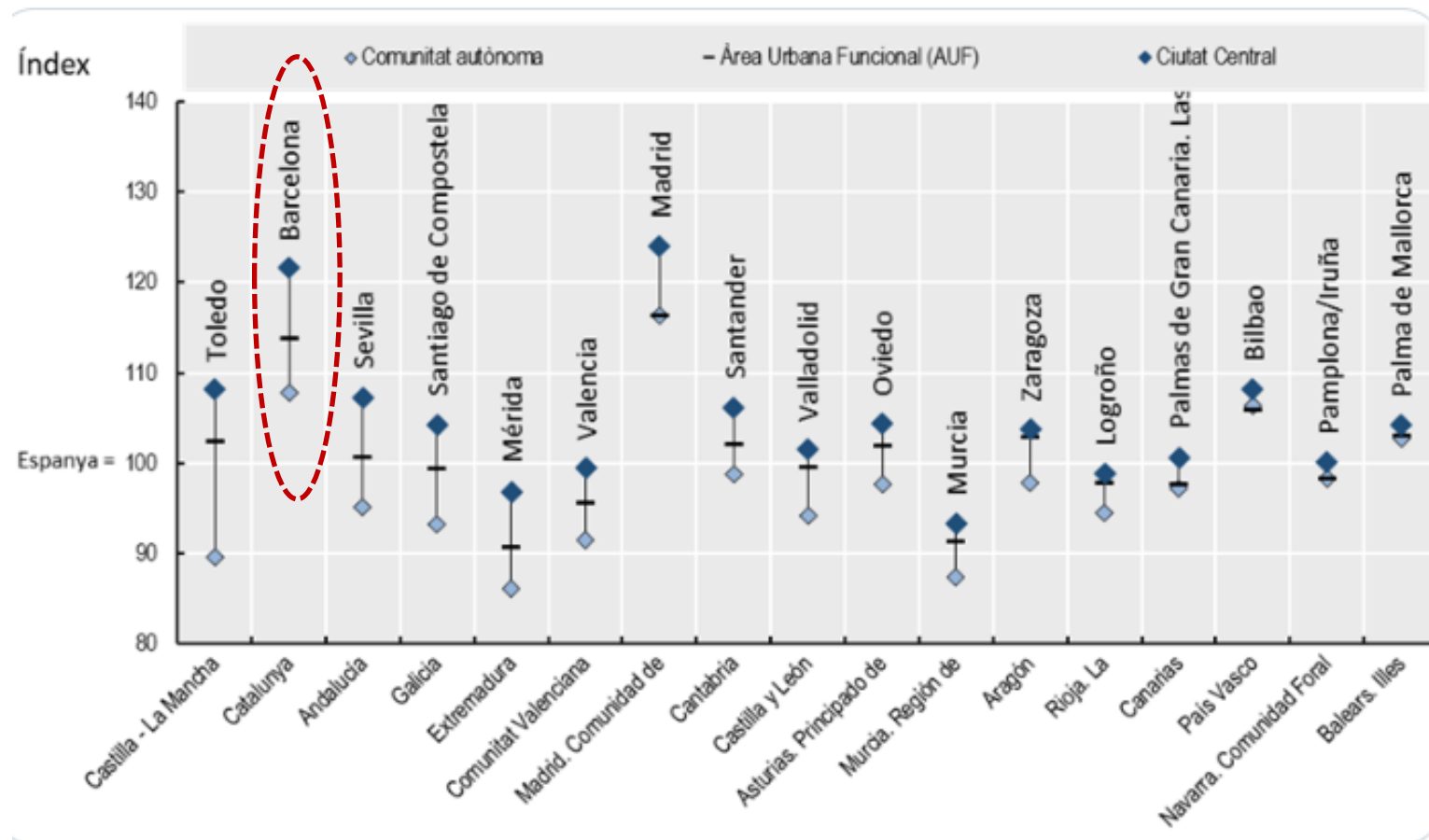
→ D'acord amb darrer informe territorial de Foessa, entre el 2018 i 2021 el risc d'exclusió ha pujat 14,4 ppt (del 32,5% al 46,9%) i ja serien entre 4 i 5 els infants i adolescents en risc de pobresa. El grup d'infants i adolescents és el més afectats pel risc de pobresa entre els diferents col·lectius analitzats (46,9% és la xifra més alta). (Foessa, 2022)

La pobresa infantil a la ciutat i un pla per combatre-la

→ ALERTA: Les dades de pobresa econòmica no reflecteixen el cost de la vida

→ un estudi recent (IERMB, 2022) ha analitzat per 1r cop l'impacte del diferent cost de la vida en la renda i en el risc de pobresa de les ciutats d'Espanya (info no disponible en l'estadística oficial)

→ Resultats (dades 2018): Cat +14% persones en risc de pobresa, Barcelona + 35%. Els preus de les ciutats centrals són més alts que a àrea urbana i que a CCAA.

“per comprar una mateixa cistella de productes a Barcelona cal un 21,6% més de diners que en la mitjana d'Espanya”

La pobresa infantil a la ciutat i un pla per combatre-la

Pla d'Infància 2021-2030 → pobresa infantil, eix transversal

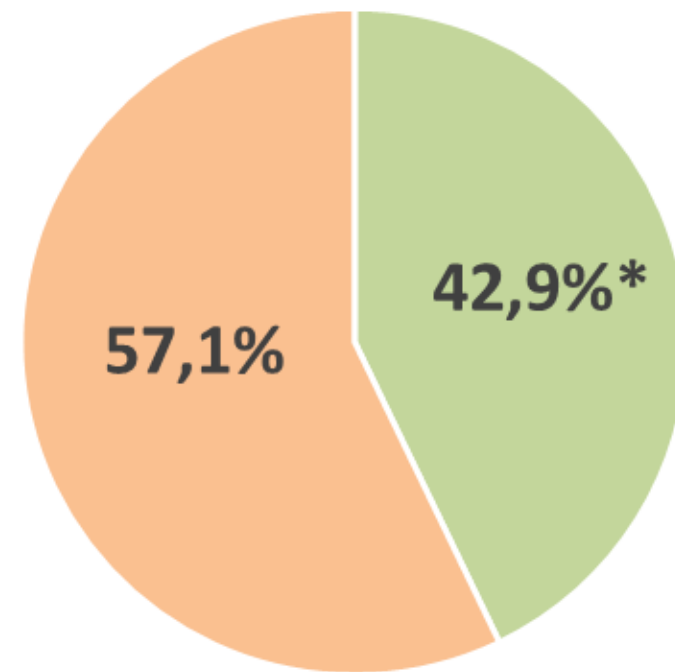
REPTE 1. Reforçar les **condicions econòmiques i materials** dels infants en situació de vulnerabilitat

REPTE 2. Disposar d'un **habitatge adequat, i tenir garantits els subministraments energètics** bàsics (aigua, llum i gas)

REPTE 3. Combatre la **bretxa digital** dels infants i les seves famílies (aparells, connectivitat, usos)

30/70 actuacions (43%) → lluita contra la pobresa infantil a la ciutat i les circumstàncies que vulnerabilitzen les infàncies

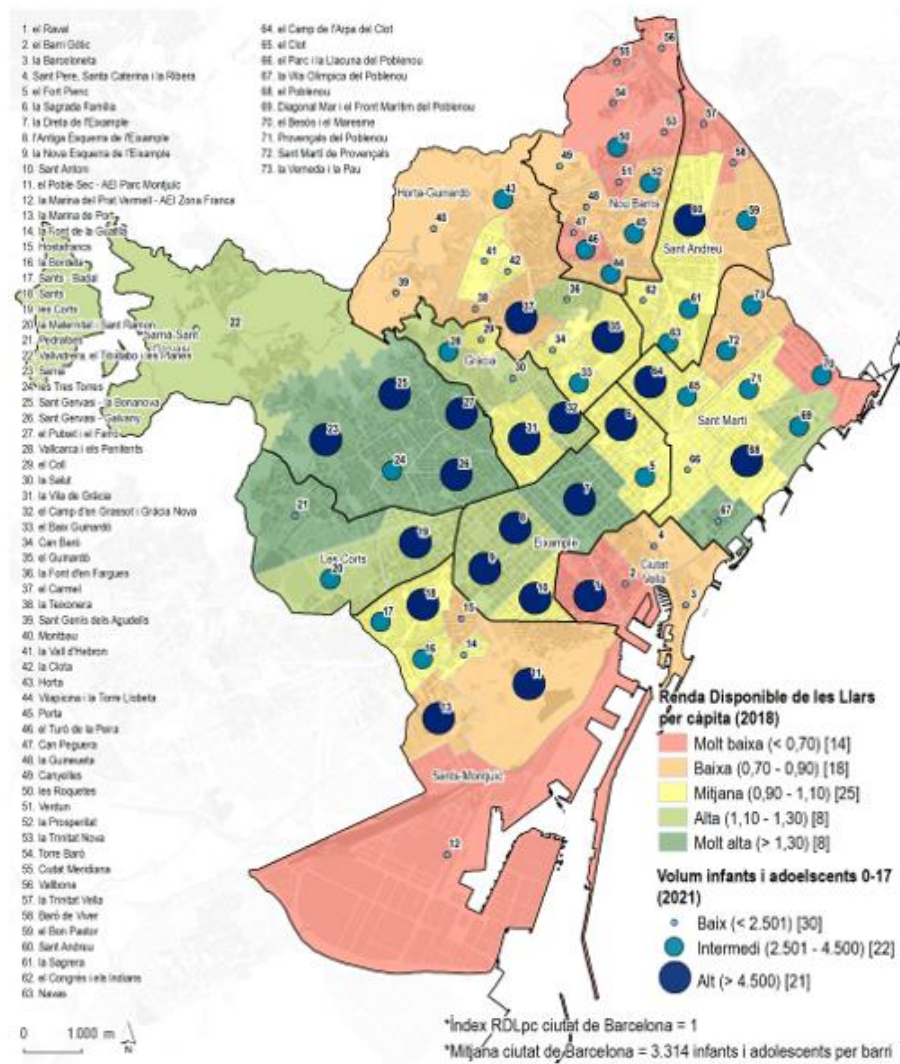
(Ajuntament de Barcelona, 2021)

* 2021-2023: 330/350 MM (71%-76%)

La pobresa infantil a la ciutat i un pla per combatre-la

Font: Elaboració pròpia de l'IIAB a partir dels dades de Renda Disponible de les Llars per càpita (any 2018) de l'Oficina Municipal de Dades i les dades del padró d'habitants (lectura l'1 de gener de 2021) del Departament d'Estadística i Difusió de Dades (Ajuntament de Barcelona).

Pla d'Infància 2021-2030 → pobresa infantil, eix territorial

Les mitjanes de ciutat amaguen desigualtats importants entre els districtes

- El % d'infants que pateixen dues o més privacions materials és 5 vegades més gran entre els infants de Ciutat Vella (56,2%) que entre els infants de Les Corts i Sarrià-Sant Gervasi (11,3%) (IIAB, 2022a)

← **Mapa.** Relació entre la Renda Disponible de les Llars per càpita dels barris i el volum de població infantil i adolescent que hi habita. Barcelona i barris, 2018 (RDLpc) i 2021 (població)

6 evidències per a un nou compromís amb la infància

- 1 | PER LES GREUS CONSEQÜÈNCIES (DE PRESENT I FUTUR)
- 2 | PERQUÈ LES CONDICIONS DE VIDA DIGNA SÓN UN DRET RECONEGUT (D'OBLIGAT COMPLIMENT)
- 3 | PERQUÈ QUAN INVERTIM EN INFÀNCIA OBTENIRM EL MÉS ALT RETORN SOCIAL (SOBRETOT LA 1A INFÀNCIA)
- 4 | PERQUÈ SI TENIM INFANTS EN SITUACIÓ DE POBRESA, SIGNIFICA QUE NO HI ESTEM INVERTINT PROU (CALEN MÉS I MILLORS POLÍTIQUES FAMILIARS)
- 5 | ... I PERQUÈ TENIM EVIDÈNCIES QUE LES MESURES DE JUSTÍCIA DISTRIBUTIVA NO FUNCIONEN PROU BÉ (I PER TANT CAL REVISAR-LES)
- 6 | PER FER JUSTÍCIA AMB TOTS ELS INFANTS QUE NO NAIXERAN I ELS PROJECTES VITALS ESCAPÇATS (DEURE ÈTIC)

6 evidències per a un nou compromís amb la infància

1. PER LES GREUS CONSEQÜÈNCIES (DE PRESENT I FUTUR)

Patir situacions de pobresa durant la infància i l'adolescència:

→ impactes s'estenen molt més enllà d'aquesta etapa de la vida (llavor de problemes socials futurs)

→ pitjors resultats acadèmics, pitjors trajectòries laborals, nivells de renda més baixos i pitjor salut mental (tant en la infància com en l'edat adulta) (IIAB, 2022a)

→ reforç del cicle de reproducció de les desigualtats socials + principal via de reproducció intergeneracional de la pobresa “*qui ha crescut en la pobresa, probablement serà pobre d'adult*” (Gobierno de España, 2020)

6 evidències per a un nou compromís amb la infància

2. PERQUÈ LES CONDICIONS DE VIDA DIGNA SÓN UN DRET RECONEGUT I D'OBLIGAT COMPLIMENT PER PART ADMINISTRACIONS

→ marcs nacionals i locals de referència:

2010 Llei 14/2010, dels drets i les oportunitats en la llA (LDOIA)

2011 Carta de Ciutadania de Barcelona

2022 Plan de Acción Estatal para la Implementación de la Garantía Infantil Europea

→ marcs internacionals de referència:

1989 Convenció Drets Infants (NNUU)

2013 "Invertir en infància, trencar el cicle de desigualtats" (recom.CE)

2015 l'Agenda 2030 dels ODS (NNUU)

2017 Pilar europeu de drets socials – ppi 11(CE)

2021 Estratègia de la Unió Europea sobre els drets de la infància i mesura de Garantia Infantil Europea

"No hi ha causa que mereixi més alta prioritat que la protecció i el desenvolupament de l'infant, de qui depenen la supervivència, l'estabilitat i el progrés de totes les nacions i, de fet, de la civilització humana".

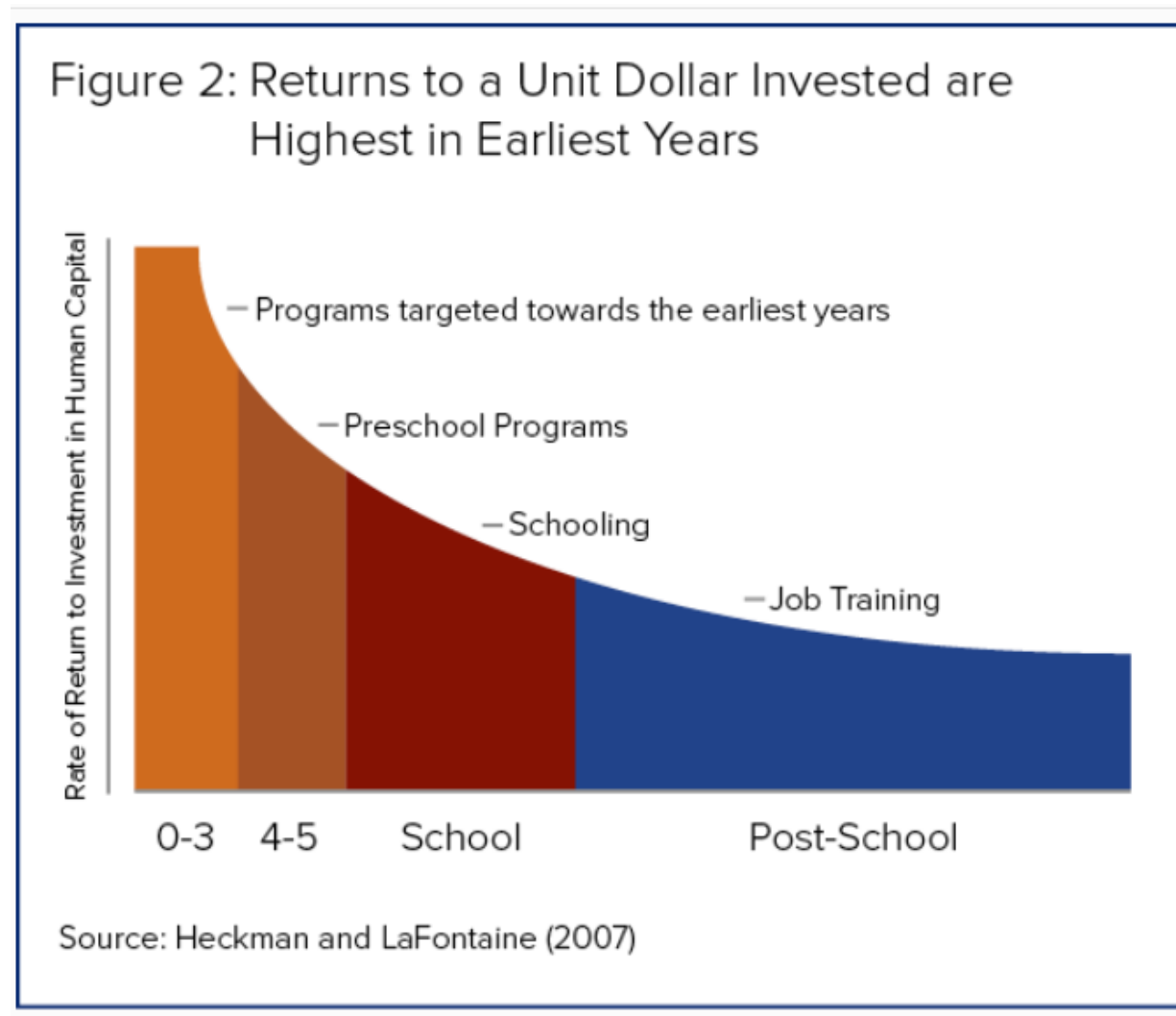
Font: Pla d'Acció de la Cimera Mundial a favor de la Infància, 30 de setembre de 1990, a Convenció sobre els drets de l'infant (introducció) Comitè Unicef Catalunya).

6 evidències per a un nou compromís amb la infància

3. PERQUÈ QUAN INVERTIM EN INFÀNCIA OBTENIM EL MÉS ALT RETORN SOCIAL

→ Estem instal·lats en un model adultocèntric que no ha entès que invertir en infància és el que té millor retorn social

Figura 1: Taxa de rendiment dels programes d'inversió en capital humà en diferents etapes de la vida. (The Center for High Impact Philanthropy, 2022)

<https://www.impact.upenn.edu/early-childhood-toolkit/why-invest/what-is-the-return-on-investment/>

6 evidències per a un nou compromís amb la infància

4. PERQUÈ SI TENIM INFANTS EN SITUACIÓ DE POBRESA, SIGNIFICA QUE NO HI ESTEM INVERTINT PROU (CALEN MÉS I MILLORS POLÍTIQUES FAMILIARS)

“Perquè l’infant sigui el centre, ho ha de ser el seu entorn” Funes, J.

→ el model de benestar a Cat i Esp és **feble en inversió** (PIB: Cat: 0,8%; Esp 1,3%, UE 2,2%) (IIAB, 2022a) **Bcn: 0,7%** (Aj BCN, 2022)

→ tenir fills a càrrec és avui en dia una variable de risc a la pobresa i l’exclusió (Càritas, 2022)

→ les famílies nombroses i monomarentals són el tipus de llar més vulnerable a patir dinàmiques d’exclusió (Foessa, 2022)

→ venim d’un model d’estat de benestar històricament feble en polítiques familiars. El cost d’un infant corre quasi en exclusiva a càrrec de les famílies i cada vegada és més car (Save the Children, 2022)

6 evidències per a un nou compromís amb la infància

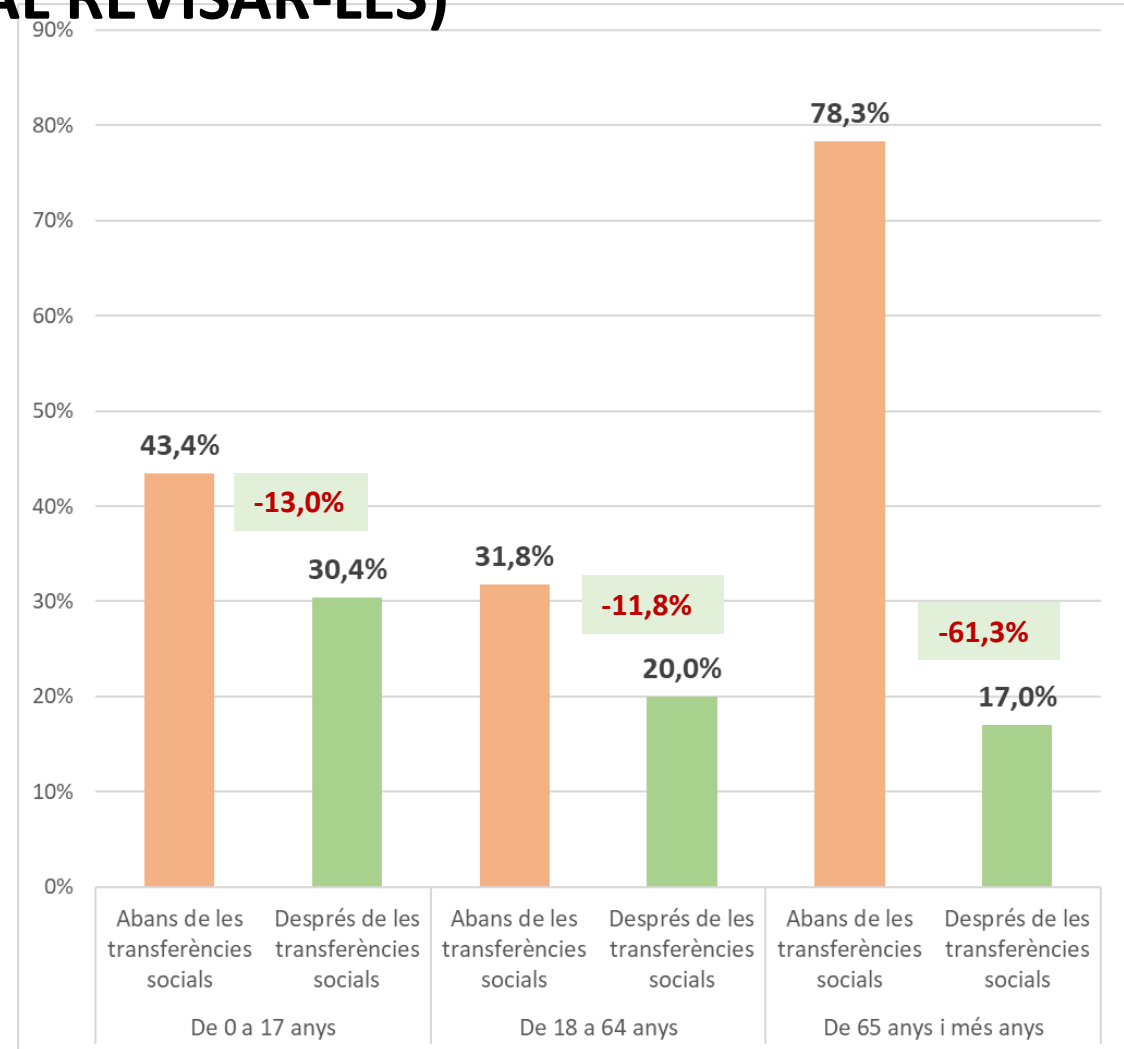
5. ... I PERQUÈ TENIM EVIDÈNCIES QUE LES MESURES DE JUSTÍCIA DISTRIBUTIVA NO FUNCIONEN PROU BÉ (I PER TANT CAL REVISAR-LES)

→ .. i, **ineficaç** en assoliment dels objectius (capacitat baixa de les transferències per reduir les taxes de pobresa en els infants. (IIAB, 2022b)

→ A Esp l'1% té el 17% de la renda nacional i l'acció redistributiva no fa variar els patrons de desigualtat (EsadeEcPol, 2022)

→ les ajudes no arriben a tothom qui les podria rebre (*non take-up*) + situacions d'indefensió administrativa. IMV i RGC han arribat a <10% potencials beneficiaris) (Costas, E, 2022 a *Diari Ara*)

Risc de pobresa moderada, abans i després de les transferències socials (%), segons grup de població. Barcelona, 2018-2019

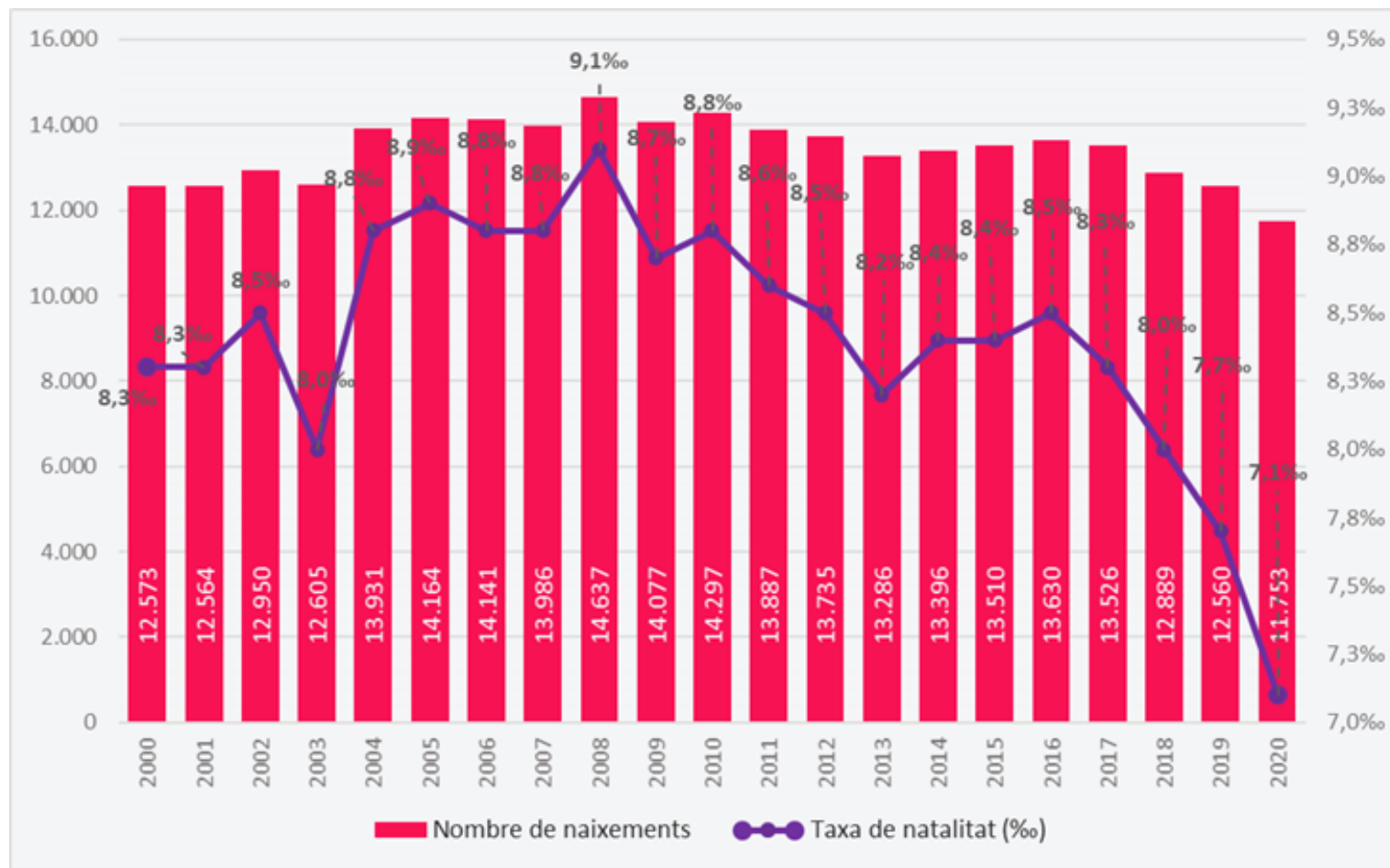
Font: Elaboració pròpia de l'IIAB a partir de l'Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població (ECVHP) - IERMB (2011) i de les Estadístiques metropolitaniques sobre condicions de vida (EMCV) - IERMB (2019-2020).

6 evidències per a un nou compromís amb la infància

6. PER FER JUSTÍCIA AMB TOTS ELS INFANTS QUE NO NAIXERAN I ELS PROJECTES VITALS ESCAPÇATS

→ La meitat de les llars amb infants de la ciutat de Barcelona (el **54,4%**) tenen un **únic infant** o adolescent (possiblement famílies amb un fill/a únic) (IIAB, 2022a)

→ el nombre de fills desitjats es manté al voltant de 2 (bretxa entre desitjos i realitats reproductives), però la taxa de fecunditat és d'1,3 fills (FEDEA, 2021 i OCDE, 2022)

Font: Elaboració pròpia de l'IIAB a partir dels moviments d'alta i baixa al padró municipal d'habitants. Departament d'Estadística i Difusió de Dades. Ajuntament de Barcelona.

Cap a una nova mirada de la infància

“L’infant no és un ésser vulnerable, sinó que és la pobresa el que vulnerabilitza a l’infant. L’infant es torna vulnerable quan ni la família, ni l’escola, ni la comunitat poden crear-li un entorn positiu de cura i creixença”

“El benestar dels infants reflecteix la **capacitat de solidaritat** d’una societat, l’èxit de les iniciatives en matèria de **justícia distributiva** i l’esforç dedicat a igualar les oportunitats futures dels individus”

Jaume Funes

psicòleg, educador i periodista, especialitzat en el món dels adolescents
(*La pobresa amb ulls d’infant, Projecte Reflexions, Palau Macaya i CaixaProinfància*
2015-2016)

Referències (I)

- Ajuntament de Barcelona (2022) *Medición de la inversión presupuestaria en la infancia en los presupuestos aprobados de 2021 del Ayuntamiento de Barcelona*. Ajuntament de Barcelona y Fundación Tomillo (pendent publicació)
- Ajuntament de Barcelona (2021) [Pla d'Infància 2021-2030: Reptes i actuacions per millorar les vides i els drets de la infància i l'adolescència a Barcelona](#). Ajuntament de Barcelona-IIAB-IERMB.
- Càritas Diocesana de Barcelona (2022) [Memòria 2021](#).
- Costas, E (2022) Perquè els ajuts no estan arribant, publicat al Diari Ara el 15/04/2022
- EsadeEcPol (2022) [Desigualdad de la Renta y Redistribución en España](#) (Artola, M., Martínez-Toledano, C., Sodano, A.) ESADE Center for Economic Policy.
- Fundación FEDEA (2021) [¿Cómo mejorar la natalidad en España?](#) (Castro-Martín, T., Martín-García, T., Cordero, J., Seiz, M.) Fundación de Estudios de Economía Aplicada.
- Fundació FOESSA (2022) [Informe sobre exclusió i desenvolupament social a la diòcesi de Barcelona](#), Informes Territorials de Càritas Diocesana de Barcelona i Fundació Foessa
- Funes, J., (2016) [La pobreza amb ulls d'infant](#), a Projecte Reflexions. Palau Macaya i Caixa Proinfància.
- Gobierno de España (2020). [La transmisión intergeneracional de la desigualdad en España](#). Alto Comisionado contra la pobreza infantil.

Referències (II)

- Institut Infància i Adolescència de Barcelona (2022a). [*Dades clau d'infància i adolescència a Barcelona 2021. Informe 2020*](#) (Pineda, L., Stinus, E., Curcoll, L.). IIAB-IERMB i Ajuntament de Barcelona.
- Institut Infància i Adolescència de Barcelona (2022b). Observatori 0-17 Barcelona (consulta 27/06/2022) IIAB-IERMB i Ajuntament de Barcelona.
- Institut d'Estudis regionals i Metropolitans de Barcelona (2022) [*Cost de la vida i risc de pobresa a les Comunitats Autònomes, àrees metropolitanes i ciutats espanyoles*](#) (Costa, A., Galletto, V., Garcia, J., Raymond, J., i Sánchez-Serra, D.) IERMB.
- OCDE (2022). [*Evolving Family Models in Spain: A New National Framework for Improved Support and Protection for Families*](#). OECD Publishing.
- Pineda, L. (2022) La pobresa infantil, un problema de primer ordre, publicat a Social.cat el 27/04/2022 <https://www.social.cat/opinio/16628/la-pobresa-infantil-un-problema-de-primer-ordre>
- The Center for High Impact Philanthropy (2022) [*High Return on investment \(ROI\)*](#), University of Pennsylvania.

institut
infància i
adolescència

INSTITUT D'INFORMACIÓ I D'ANÀLISI DE DADES

institutinfancia.cat
@InstInfancia

